

SIVUKOMPOSITION ANALYYSI

Tarmo Koivisto

Mämmilä on sivun mittainen, itsenäinen sarjakuvaepisodi, jonka juoni rakentuu useimmiten hyvin yksinkertaisen, jopa käytössä kuluneen perusidean tai vitsin varaan. Tätä pintatarinaa pyritään syventämään ihmissuhde-, ympäristö- ja yhteiskuntakuvauksella ja yhteyksillä edellisiin ja tuleviin sarjoihin. Jatkuvuutta rakennetaan tuttujen henkilöiden, paikkojen ja asiayhteyksien avulla.

Yritän seuraavassa eritellä oikeiden sarjan kuvallisia ratkaisuja ja selvittää miksi niihin on päädytty.

Television kaupittelu sähköttömään taloon on yksi muunnelma tutusta peruskaavasta: myydään jollekin jotakin, mitä tämä ei tarvitse eikä pysty edes käyttämään, kuten kaljulle kampa tai eskimolle jääkaappia. Idea antaa tilaisuuden tarkastella myyjää, ostajaa ja heidän suhdettaan, tavaran tarpeellisuutta ja ostajan todellisia tarpeita. Lisämausteita on saatavissa ympäristöstä. Tässä tapauksessa ollaan ostajan revii- rillä, hänen kotonaan. Kuvataan siis kulkukauppaa (nykyisin kai tuote-esitelyä kotipalvelulla ja ostomahdollisuudella).

Mämmilässä avaus on hyvin tärkeä. Ensimmäisen kuvan pitäisi kertoa valitseva tilanne ja tunnelma, tutustuttaa ympäristöön, usein myös henkilöihin ja antaa suunta tulevalle toiminnalle. Sommittelu vie vasemmalta oikealle (lukuunpäättäen). Avausruutu on keskimää-

räistä leveämpi ja siinä on niukalti tekstiä, mieluummin ei lainkaan. Tavallisesti se on yleiskuva normaaliperspektiivissä. Tässä tapauksessa "ajetaan" sisään maalaistupaan (kaappikello, arkku, pirttikalustoa, räsymatot, lautakatto ja -lat-

tia). Papan teksti yhdistää sarjan edelliseen, jossa hän tervehti vaimoiaan, huonosti näkevä kun on, samanlaisessa avauskuvassa.

Koska hän tervehtii, joku ilmeisesti tulee sisään. Tulija esitellään seuraavas-

Telkkarikauppias

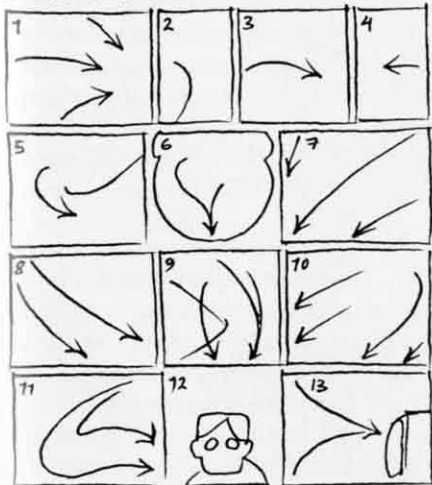

sa ulkonäön, puhetylin ja kantamuk-
sen avulla.

Kolmoskuvaa voitaisiin kutsua myyntihyökkäys n:o 1:ksi. Ollaan puolilähikuvassa. Penkille kapuava myyjä ja televisio ovat pappaparkaa suurempia ja häntä ylempänä. Rivin päätteeksi "ajetaan" papan lähikuvaan ja esitellään hänen ensireaktionensa sanoin ja ilmein. Samalla oikealle edennyt liike katkaistaan (papan kasvot ja katse vasemmalle), jottei sommittelu putoaisi kuva-alasta ulos oikealta.

Toista riviä pitää selvittää edelleen elokuvatermistön avulla. Kun ylärivillä "ajettiin" pitkin mattoa papan luo, niin tällä rivillä liike jatkuu tätä ns. suojavivaa pitkin papan taitse siten, että oikealle vievä sommittelu (kuva 5) kääntyy neutraalin kautta (kuva 6) vasemmalle vieväksi (kuva 7) siten, että myyjän ja papan keskinäinen sijainti pysyy silti muuttumattomana (myyjä vasemmalla, pappa oikealla). Kuvissa 5 ja 6 pappaa ahdistetaan. Kuvat on rajattu ahtaiksi ja kasvoton myyjä puhuu enemmän systeemin äänellä kuin omallaan. Pappa voittaa ensimmäisen erän ja kuvassa 7 myyjä lähtee hyökkäykseen n:o 2. Alaperspektiivin avulla pappa on saatu ensimmäistä kertaa myyjän yläpuolelle ja tätä isommaksi. Näin on säästetty lisäksi piirrostyötä huoneen yksityiskohdissa (katossa on yleensä vähän kalusteita). Kattolaudat antavat syvyyttä ja te-

SOMMITTELUSUUNNAT

hostavat haluttua sommittelusuntaa myyjän liikkeen ja papan katseen ohella.

Kolmannen rivin sommittelu toistaa edellisen kaavan: oikealle - lähes neutraali - vasemmalle. Keinot ovat kuitenkin

toiset: alaperspektiivi ja sateen suunta, kattolaudat, yläperspektiivi ja pöydän suunta. Luonnonvoimat ovat vastaan ja vastapuoli voimistuu - myyjä joutuu suostumaan välirauhaan. Kuva 10 esittää uudet rintamat yleiskuvana, jossa hyökkääjä on joutumassa altavastaaajaksi sekä sanallisesti että kuvallisesti (myyjä sommittelussa alimpana).

Alarivi esittää hyökkäyksen n:o 3 ratkaisun ja epilögin. Sommittelussa kattokuvan alapuolella mennään pitkin lattianrajoja ja sivun alareunaa oikealle (kuva 11) kohti sarjaa hallitsevaa lähikuvaa (kuva 12), johon koko sivun sommittelu on suunnattu. Tässä esitetään ratkaisu, huipennus ja lopullinen tappio.

Epilögi (kuva 13) kertoo mitä sitten tapahtui. Myyjä on nyt oma itsensä, työssään epäonnistunut koneensa vankei (samassa asemassa kuin pappa alussa). Pappa ja muori yläpuolella (mutta taaempänä) antavat sympatiaa. Toivotavasti lukijakin.

Huomaan joutuneeni ensimmäistä kertaa analysoimaan omaa työtäni kirjallisesti ja tämä kokemus tuntuu hämentävältä. Useimmat visuaaliset ratkaisut tapahtuvat automaattisesti ja alitajuisesti - ikäänkuin kokoaisi palapeiliä, johon on löydettävissä oikeat palat. Ne vain on itse tehtävä.

Työtä johtaa useimmiten silmä. Tietoisempaa ajattelua tarvitaan vasta kun silmä ei löydä ratkaisua tai ei hyväksy sitä. Sivun sarjakuva on kokonaissommittelu, johon jokaisen kuvan on "istutettava". Sommittelujen on palveltava kokonaisinformaatiota, sivun yleistä sommittelua sekä kunkin ruudun sisäistä viestiä- ja rakennetta niin, että ne kestävät myös erillistä tarkastelua. Nämä vaatimukset rajaavat jo huomattavasti vaihtoehtoja ja tekijöiden henkilökohtaiset resurssit vielä lisää. Silti eri ratkaisutapoja jää vielä paljon tutkimatta. Mutta - jos kullekin sarjalle yrittää tietoisesti analysoida etsiä vaihtoehtoisia käsikirjoitus- ja sommitteluratkaisuja, törmää heti ylivoimaisiin aikataulu- ja talousongelmiin. Niinpä tämänkin sarjan ensimmäistä tietoista kuva-analyysia tein vasta nyt. ●

Uutisuutu

koonnut Harri Römpötti

Kemin sarjakuvakilpailu muuttuu pohjoismaiseksi. Vastedes vuodesta 1981 järjestettyyn kilpailuun voivat osallistua kaikkien Pohjoismaiden kansalaiset omalla äidinkielellään. Tähän mennessä Kemin kilpailuihin lasketaan osallistuneen kolmisentuhatta suomalaista sarjakuvantekijää. Uuteen kilpaan haetaan myös pohjoismaista rahaa, jolla olisi tarkoitus julkaista kilpailualbumista myös muihin maihin suunnattu laitos.

Muun muassa Pieniä julmia tarinoita Helsingin Sanomiin piirtävä Timo Mäkelä tekee ensi vuoden sarjakuvia apurahataiteilijana. Yksivuotisen taiteilija-apurahan myönsi Mäkelälle Taiteen keskuustoimikunta taideedullisuuden saralta, johon sarjakuva valtion tukisysteemissä kuuluu. Sarjainfo onnittelee.

Tekijänoikeusjärjestö Kopiosto julkaisi 20-vuotisen taipaleensa kunniaksi sarjakuva-albumin Kopiraitti, jota jaetaan peruskouluissa. Mukana ovat Jussi "Juba" Tuomola, Harri "Wallu" Vaalio, Kivi Larmola, parivaljakot Arto Nyysönen & Vesa Ilmaranta ja Pauli Heikkilä & Markku Paretskoi. Sarjakuvat käsittelevät luovan työn eri muotoja.

Graafikkojen etujärjestö Grafia ry valitsi vuoden 1998 graafikoksi Kai Kujasalon, joka on piirtänyt myös sarjakuvia, esimerkiksi Elannon mainossarjaa Elmuset.

Norjalaisten sarjakuvapalkinto Sproing täytti kymmenen vuotta. Parhaana kotimaisena piirtäjänä palkittiin Tore Strand Olsen. Kansainvälinen Sproing myönnettiin Carl Barksille.

Jatkuu s. 71